

Sygn. akt I ACa 538/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Sędziowie:	SSA Paweł Rygiel SSO del. Izabella Dyka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2020 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) SA w W.

przeciwko K. W. i W. W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych, działających przez kuratora dla nieznanых

z miejsca pobytu

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 15 listopada 2018 r. sygn. akt I C 1835/17

1. **odrzuca apelację w części w jakiej dotyczy ona wynagrodzenia kuratora;**
2. **oddala apelację w pozostałej części;**
3. **zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
4. **przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz kuratora O. J. wynagrodzenie w kwocie 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych), w tym 931,50 zł podatku od towarów i usług, oraz kwotę 75,86 zł (siedemdziesiąt pięć złotych 86/100) tytułem zwrotu wydatków.**

SSO Izabella Dyka SSA Sławomir Jamróg SSA Paweł Rygiel

Sygn. akt I ACa 538/19

UZASADNIENIE

Strona powodowa Bank (...) S.A. z siedzibą w W. w pozwie z dnia 4 kwietnia 2016 r. przeciwko K. W. i W. W. wniosła o zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwoty 151.024,20 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od w/w sumy wekslowej od dnia 10 lutego 2016 r. Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictw oraz kwoty 14,76 zł tytułem kosztów sporządzenia odpisów notarialnych pełnomocnictw. Na uzasadnienie swojego stanowiska powódka podała, że w dniu 22 marca 2011 r. pomiędzy K. W. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...), a Bankiem (...) S.A. w W., Oddział w K. została zawarta umowa kredytu w rachunku bieżącym nr (...) z późniejszymi aneksami (...) z dnia 21 września 2012 r., (...) z dnia 20 września 2013 r. i (...) z dnia 19 września 2014 r. Zgodnie z treścią aneksu nr (...) z dnia 19 września 2014 r. termin całkowitej spłaty zadłużenia upłynął w dniu 19 września 2015 r. Zadłużenie z tytułu w/w kredytu nie zostało spłacone w terminie określonym umową. Zabezpieczeniem spłaty zadłużenia był m.in. weksel wystawiony przez pozwaną K. W., a poręczony przez pozwanego W. W. wraz z deklaracją wekslową. Weksel został wypełniony przez Bank, a pozwani zostali wezwani do jego wykupu z terminem płatności na dzień 9 lutego 2016 r. Strona powodowa powołując się na weksel wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 lipca 2016 r. do sygn. akt (...) Sąd Okręgowy w K., Wydział I Cywilny orzekł zgodnie z żądaniem pozwu oraz zasądził od pozwanych na rzecz strony powodowej koszty procesu w wysokości 298,76 zł.

Postanowieniem z dnia 27 października 2017 r. sygn. akt (...) Sąd uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 lipca 2016 r. oraz ustanowił kuratora dla nieznanych z miejsca pobytu pozwanych K. W. i W. W. w osobie radcy prawnego.

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 marca 2018 r. kurator wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie zwrotu kosztów postępowania wedle norm przepisanych zwiększony o 23% podatek VAT, przyznanie wynagrodzenia na rzecz kuratora wedle norm przepisanych zwiększonego o kwotę 23% podatku VAT.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł zarzut wypełnienia weksla po terminie, brak zasadności wypełnienia weksla, przedawnienia roszczenia wekslowego, przedawnienia roszczenia pierwotnego, przedawnienia rat kredytu do dnia 8 kwietnia 2013 r., tj. 3-ch lat przed złożeniem pozwu, nieudowodnienia roszczenia oraz wygaśnięcia zobowiązania zabezpieczonego wekslem.

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2018r. sygn. akt I C 1835/17 Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził solidarnie od pozwanych K. W. i W. W. na rzecz strony powodowej Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 151.024,20 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 10 lutego 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I), nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa na rzecz kuratora radcy prawnego O. J. kwotę 4.564,24zł, w tym 828 zł tytułem podatku VAT od wynagrodzenia kuratora (pkt II) i zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz strony powodowej kwotę 8.282,76 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt III).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

K. W. prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe (...) zawarła w dniu 22 marca 2011 r. z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę kredytu w rachunku bieżącym nr (...) w wysokości 30.000,00 zł na bieżące finansowanie działalności gospodarczej. Umowa następnie została zmieniona aneksami (...) z dnia 21 września 2012 r., (...) z dnia 20 września 2013 r. i (...) z dnia 19 września 2014 r. Ostatecznie ustalono wysokość zaległości z tytułu kredytu odnawialnego dostępnego w okresie 12 miesięcy na kwotę 145.000 zł. Każdy z aneksów zawiera wyraźny zapis, że przedłużenie obowiązywania umowy nie stanowi nowacji w rozumieniu art. 506 k.c. Zabezpieczeniem spłaty w/w kredytu, zgodnie z § 3 w/w umowy, ustanowiono m.in. weksel własny in blanco wraz z deklaracją do weksla z wystawienia kredytobiorcy poręczonego przez współmałżonka. Zgodnie z deklaracją wekslową

z dnia 19 września 2014 r. w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty zobowiązań z tytułu kredytu oraz we wszystkich tych wypadkach, w których służyło Bankowi prawo ściągnięcia swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności Bank (...) S.A. z siedzibą w W. miał prawo wypełnić weksel w każdym czasie, na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanego a niespłaconego przez kredytobiorcę w terminie całości lub części kredytu wraz z odsetkami za opóźnienie, prowizją i innymi należnościami Banku z tytułu Kredytu. Bank miał też prawo opatrzyć ten weksel terminem płatności według swego uznania. Weksel mógł być opatrzony klauzulą „bez protestu” i klauzulą waluty w postaci numeru umowy kredytu i miał być płatny będzie w Banku (...) S.A. w K.,(...)Pod tekstem weksla znajduje się podpis wystawcy – K. W.. Jako poręczyciel weksla podpisał się na jego odwrocie pozwany W. W..

W związku z upływem terminu płatności kredytu strona powodowa wezwała w dniu 19 września 2015 r. pozwanych do dobrowolnej zapłaty zobowiązania. Weksel został wypełniony przez stronę powodową na kwotę 151.024,20 zł, na którą składają się: kapitał w kwocie: 145.000,00 zł, odsetki w kwocie 6.022,84 zł oraz prowizje w wysokości 1,36 zł. Następnie pismami z dnia 26 stycznia 2016 r. strona powodowa zawiadomiła pozwanych o wypełnieniu weksla, wzywając jednocześnie do jego wykupienia w terminie do 9 lutego 2016 r. Wezwanie to, pomimo odebrania korespondencji przez powodów w dniu 9 lutego 2016r., okazało się bezskuteczne.

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo w całości zasługiwało na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji odwołał się do treści art. 17, 32 47 oraz art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe oraz wyjaśnił charakter zobowiązania wekslowego i zasady solidarnej odpowiedzialności poręczyciela wekslowego i przyjął, że K. W. i W. W. reprezentowani przez kuratora dla nieznanych z miejsca pobytu nie przedstawili zasadnych merytorycznych zarzutów wynikających z treści samego weksla jak i z bezpośrednich stosunków prawnych pomiędzy powódką, a pozwaną.

Odnosząc się do zarzutów pozwanych zwrócił uwagę, że zgodnie z ostatnią poczynioną zmianą umowy wynikającą z aneksu nr (...) zawartego w dniu 19 września 2014 r. pozwanej udzielono kredytu odnawialnego w wysokości 145.000 zł, a termin spłaty został wyznaczony na 19 września 2015r. Z uwagi na bezskuteczny upływ terminu spłaty kredytu Bank wezwał pozwanych do wykupu weksla z terminem płatności na dzień 9 lutego 2016 r. W związku z bezskutecznością tego wezwania Bank w dniu 8 kwietnia 2016 r. wniósł powództwo. Weksel został wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową, po uprzednim wezwaniu dłużników wekslowych do jego wykupienia. Istniała podstawa do wypełnienia weksla wobec braku spłaty wymagalnej wierzytelności. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, na treść art. 70 i art. 103 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe (Dz.U.2016.160 t.j. z dnia 2016.02.09) oraz poglądów orzecznictwa wyrażonych w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4.06.2003 r. do sygn. akt I CKN 434/01 i wskazał, że, że także roszczenia z weksla własnego in blanco skierowane przeciwko jego wystawcy i poręczycielom przedawniają się z upływem trzech lat od dnia płatności weksla. Odnosząc się zaś do zarzutu przedawnienia roszczenia wynikającego z zobowiązania z umowy kredytowej Sąd Okręgowy uznał, że w odniesieniu do zobowiązania ze stosunku podstawowego ma zastosowanie trzyletni termin przedawnienia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej z art. 118 k.c. i stwierdził, że w tym przypadku termin spłaty kredytu został przez strony ustalony na dzień 19 września 2015 r. Wobec powyższego trzyletni termin został zachowany, gdyż powództwo zostało wniesione do Sądu w dniu 8 kwietnia 2016 r. Sąd pierwszej instancji podkreślił, że zgodnie z §8 ust. 2 umowy kredytu z dnia 22 marca 2011r oraz aneksu nr (...) z dnia 19 września 2014 r. kredytobiorca zobowiązany był zapewnić na rachunku bieżącym środki wystarczające na spłatę zobowiązań z tytułu kredytu w terminie wskazanym w §2 ust. 1 oraz w terminach płatności odsetek i prowizji. Zgodnie z treścią aneksu nr (...) z dnia 19 września 2014 r. termin ten został wskazany na dzień 19 września 2015 r, wobec czego trzyletni termin wynikający z art. 118 k.c. został zachowany. Za niezasadny też Sąd Okręgowy uznał podniesiony przez kuratora zarzut nieudowodnienia roszczenia. Podkreślając abstrakcyjny (oderwany) charakter zobowiązania wekslowego zwrócił uwagę, że istnienie i ważność zobowiązania wekslowego nie są zależne od przyczyny wystawienia weksla, a wadliwość, nieważność czy wygaśnięcie stosunku prawnego, który był przyczyną jego wystawienia, nie powoduje utraty roszczenia przez wierzyciela wekslowego, bowiem wystawcę zobowiązuje samo podpisanie dokumentu mającego przewidzianą przez prawo formę. Skoro strona powodowa dochodziła zapłaty z weksla w postępowaniu nakazowym, to nie miała obowiązku przedstawienia już w pozwie innych dokumentów do pozwu poza wypełnionym oryginałem weksla i deklaracją wekslową. Dopiero w

odpowiedzi na podniesione przez kuratora zarzuty, strona powodowa przedstawiła dokumenty dotyczące stosunku podstawowego. Tym samym Sąd nie znalazł powodów do pominięcia dowodów na podstawie art. 207 § 6 k.p.c.

Także nie znalazł akceptacji zarzut kuratora dotyczący wygaśnięcia zobowiązania zabezpieczonego wekslem. Zdaniem Sądu Okręgowego strona pozwana nie przedstawiła żadnych dowodów potwierdzających wygaśnięcie zobowiązania. Stosownie zaś do art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c. ciężar udowodnienia wygaśnięcia zobowiązania spoczywał na pozwanych .

Uzasadniając zawarte w wyroku postanowienie o przyznaniu wynagrodzenia kuratora Sąd Okręgowy przywołał § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U z 2013 r., poz. 1476) i zwrócił uwagę, że wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej nie może przekraczać stawek minimalnych przewidzianych przepisami określającymi opłaty za czynności adwokackie, a w przypadku gdy kuratorem jest radca prawny, przepisami określającymi opłaty za czynności radców prawnych. Kuratorowi przysługuje natomiast zwrot wydatków poniesionych przez niego w związku z wykonywaniem czynności w danej sprawie (§ 2 ust. 1). Skoro więc z §2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych stawka minimalna wynagrodzenia przy wartości przedmiotu sporu wynoszącej od 50 000 zł do 200 000 zł wynosi 7200 z, to uwzględniając nakład pracy i czas poświęcony przez kuratora w sprawie uzasadnia przyznanie mu wynagrodzenia w wysokości 3.600 zł powiększonej o 828 zł podatku VAT. Doliczając zwrot kosztów dojazdu do Sądu w wysokości 136,24 zł, przyznano łącznie 4.564,24 zł.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Okręgowy powołał art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wnieśli pozwani reprezentowani przez kuratora, zaskarżając wyrok w punkcie I i III w całości, a pkt II w zakresie w jakim kuratorowi nie przyznano wynagrodzenia w kwocie 8856zł, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego tj :

- art. 70 prawa wekslowego poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie, że weksel został prawidłowo wystawiony i pominięcie, że weksel został wystawiony po terminie,
- art. 101 w zw. z art. 17 prawa wekslowego oraz art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji gdy doszło do przedawnienia ,
- art. 118 k.c. w zw. z art. 379§2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie , że doszło do przedawnienia mimo, że należność z kredytu jest świadczeniem podzielnym,
- art. 6 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i uznanie , że powód udowodnił roszczenie,

2. naruszenie przepisów postępowania , mające wpływ na wynik sprawy a to:

- art. 207§6 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodów objętych prekluzją mimo zgłoszonego w trybie art. 162 k.p.c. zastrzeżenia kuratora,
- §2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych , poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji zasądzenie połowy stawki wynagrodzenia tj. 3600 zł netto,

3. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że zobowiązanie wekslowe nie wygasło oraz przyjęcie , że weksel nie został wypełniony po przedawnieniu ,

4. błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że nakład pracy kuratora uzasadnia zasądzenie wynagrodzenia kuratora według połowy stawki wynagrodzenia wynikającego z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd drugiej instancji uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego, przyjmując przy tym, że zawarte w rozważaniach stwierdzenie, że powództwo wniesiono w dniu 8 kwietnia 2016r., stanowi oczywistą niedokładność, a to w aspekcie danych na wstępie uzasadnienia wyroku, określających prawidłową datę złożenia pozwu poprzez nadanie pisma w urzędzie pocztowym na dzień 4 kwietnia 2016r. (k. 43).

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

W orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że zobowiązanie wekslowe przedawnia się w terminie określonym w prawie wekslowym, a nie w terminie ustalonym dla zobowiązania, które zabezpiecza. Przedawnienie roszczenia z weksła własnego skierowane przeciwko wystawcy, zgodnie z art. 70 w zw. z art. 103 i 104 pr. wekslowego, liczy się od dnia płatności weksła (por.m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 1937 r., C II 3198/96, PPH 1937/1657, z dnia 5 lutego 1980 r. IV PR 376/79, OSNP 1980, Nr 9, poz. 173, i z dnia 24 maja 2005 r., V CK 652/04, PUG 2005/11/34). Roszczenie z weksła in blanco, nie rozpoczyna zatem biegu do czasu wypełnienia weksła. W konsekwencji, przedawnienie roszczenia z weksła in blanco wręczonego - jak w analizowanym przypadku - bez wypełnienia daty płatności i bez zastrzeżeń, co do tej daty, rozpoczyna się z dniem płatności wpisanym na wekslu przez wierzyciela wekslowego (por.m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1938 r., C II 2245/37, OSP 1938, poz. 536 i z dnia 11 marca 1938 r., C II 2385/37, OSP 1938, poz. 539). Zasady te dotyczą także roszczenia przeciwko poręczycielowi wekslowemu (art. 32 pr. wekslowego). Takie roszczenie będzie podlegało przedawnieniu w terminie trzech lat od dnia płatności weksła (por.m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1981 r., IV PRN 6/81, OSNC 1981, Nr 11, poz. 225, z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 228/04, OSP 2005, Nr 11, poz. 130 oraz z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 323/07, LEX nr 361457, oraz z dnia 23 marca 2018 r. II CSK 370/17 LEX nr 2488049).

W sytuacji więc określenia terminu płatności w wekslu na dzień 9 lutego 2016r. i wniesienia pozwu w dniu 4 kwietnia 2016r., zarzut naruszenia art. 70 ustawy dnia 28 kwietnia 1936 r. (Prawo wekslowe Dz.U.1936.37.282 ze zm, dalej pr. wekslowe nie mógł zostać uwzględniony w odniesieniu do terminu płatności weksła. Norma ta nie określa zasad wypełnienia weksła. Pozwana, jako dłużnik wekslowy, mogła jednak w oparciu o art. 10 pr. wekslowego kwestionować względem remitenta prawidłowość wypełnienia weksła in blanco. Zarzut ten mógł podnieść także pozwany jako poręczyciel, odpowiadający tak samo, jak ten, za kogo on poręczył (art. 32 pr. wekslowego). Wypełnienie zaś weksła po upływie terminu przedawnienia zabezpieczonego roszczenia wynikłego ze stosunku podstawowego, w braku odmiennej wykładni porozumienia wekslowego, stanowi niezgodność uzupełnienia blankietu weksła z otrzymanym upoważnieniem (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2006 r. II CSK 75/06 LEX nr 291045, z dnia 13 grudnia 2012 r., IV CSK 199/12, z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC-ZD 2015, nr 4, poz. 64 i z dnia 18 maja 2017 r. I CSK 556/16 Legalis Numer 1650916).

Zgodnie z przedmiotową deklaracją wekslową bank miał prawo opatrzyć weksel terminem według swego uznania, co jednak samo w sobie, nie upoważniało do uzupełnienia weksła datą płatności przypadającą po upływie terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego (por. także Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2020 r. , III CZP 72/19 www.sn.pl). Stwierdzenie powyższe nie oznacza jednak zasadności zarzutu, że w tym przypadku w dacie wypełnienia weksła (które nastąpiło najpóźniej w dniu 26 stycznia 2016r. - k. 3 i k.5), roszczenie ze stosunku podstawowego było przedawnione. Termin przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 k.c. rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne. Umowa nr (...) z dnia 22 marca 2011r. nie zakładała ratalnej spłaty zobowiązania, lecz określała obowiązek kredytobiorcy zagwarantowania środków na rachunku bieżącym wystarczających na spłatę całego zobowiązania kredytowego w terminie określonym w § 2 ust. 1 tj w dniu 21 marca 2012r. (k.185). Umowa zakładała ponadto możliwość przedłużenia okresu jej obowiązywania i zmianę warunków kredytowych, co nastąpiło najpierw w dniu 21 września 2012r., przy jednoczesnym określeniu aktualnej wysokości zobowiązania oraz nowego terminu spłaty na dzień 20 września 2013r. (aneks nr (...)), a następnie w dniu 22 marca 2011r. (aneks nr (...)). Podnoszony przez skarżących w ramach twierdzeń o przedawnieniu zarzut podzielności świadczenia i wywód dotyczący przedawnienia należności z tytułu poszczególnych rat kredytowych nie jest adekwatny, w sytuacji gdy także i kolejny aneks nie wskazywał na obowiązek

dłużnika ratalnej spłaty, lecz na różną wysokość dostępności kredytu w rachunku bieżącym w różnych okresach 2014r., termin zaś spłaty całego zobowiązania miał upływać w dniu 19 września 2014r. Zarzut naruszenia art. 379§2 k.c. nie jest więc zasadny. Z uwagi na aneks nr (...)r. możliwość korzystania z kredytu udzielonego na podstawie umowy z dnia 22 marca 2011r. rozszerzonego późniejszymi aneksami, w odniesieniu do kwoty 145000zł była nadal aktualna w 2014r., z terminem spłaty na dzień 19 września 2015r. Umowy stron zmieniające termin wymagalności roszczenia, przesunęły moment aktualizacji obowiązku dłużnika, co wpływało w tym przypadku na początek biegu przedawnienia. W ramach swobody zawierania umów (art. 353¹ k.c.) strony mogły bowiem zmodyfikować łączący je stosunek prawny także przez ustępstwa wierzyciela. Dotyczy to także modyfikacji zobowiązania polegającej na zwiększeniu limitu kredytowego i odroczeniu wymagalności świadczenia pieniężnego, co nie sprzeciwia się ani właściwości stosunku prawnego, ani ustawie, w tym art. 119 k.c., ani też ani zasadom współżycia społecznego. Tylko umawianie się co do innego okresu przedawnienia niż ustawowo przewidziany jest objęte zakazem zawartym w art. 119 k.c., ale nie dotyczy to wymagalności roszczenia od której, zgodnie z art. 120 § 1 k.c., zależy rozpoczęcie terminu przedawnienia (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2012 r. I CSK 104/12 LEX nr 1227854). Podkreślić przy tym należy, że każdy z powołanych aneksów był podpisany jeszcze zanim doszło do upływu trzyletniego terminu przedawnienia roszczenia wynikającego z porozumienia bezpośrednio poprzedzającego.

Nawet jednak gdyby hipotetycznie zakładać początek biegu terminu przedawnienia od dnia 21 marca 2012r. (w odniesieniu do kwoty kredytu 30000zł określonej w umowie nr (...)), a od wyższej kwoty od dnia 20 września 2013r. (określonej w aneksie nr (...)r), to trzeba zauważyć, że podpisanie dalszych aneksów przez K. W. byłoby równoznaczne z uznaniem niewłaściwym długu, co skutkowałoby przerwaniem biegu terminu przedawnienia na podstawie art. 123 k.c. Tym samym wypełnienie weksła przed upływem trzech lat licząc od daty 19 września 2015r., w której miała według aneksu nastąpić spłata nie mogło naruszać art. 10 prawa wekslowego w zw. z art. 118 k.c.

Sąd Apelacyjny nie kwestionuje stanowiska, że aneks do umowy podstawowej, z której wynikają roszczenia zabezpieczone wekslowo, nie powoduje automatycznie zmiany deklaracji wekslowej. W tym jednak przypadku porozumienie wekslowe z dnia 19 września 2014r. (k.41) było późniejsze i odnosiło się do zabezpieczenia wierzytelności określonej na poziomie 145.000zł z należnościami ubocznymi tj. wynikającym z aneksu nr (...)r. z dnia 19 września 2014r. Możliwość więc wypełnienia weksła nie można oderwać od określenia wymagalności obowiązku w tym aneksie. Aneks ten został bowiem wprost powołany w deklaracji określającej treść porozumienia wekslowego. Zarówno K. W. jak i poręczyciel wekslowy zgodzili się na wypełnienie weksła na wypadek, gdyby kwota wynikająca z aneksu nr (...) nie została zwrócona w dniu 19 września 2015r. wraz z innymi należnościami ubocznymi z tytułu kredytu, którego pierwotne źródło wynikało z umowy z dnia 22 marca 2011. (a nawet we wcześniejszej umowie kredytu odnawialnego w rachunku bieżącym służącym prowadzeniu działalności gospodarczej pozwanej). Jeżeli więc oboje pozwani godzili się na wypełnienie weksła mimo świadomości zaszłości związanych z wcześniej zawartymi przez K. W. umowami i mimo przyjmowania przez nich roszczenia banku za przedawnione, to trudno przyjąć by wypełnienie weksła w tym przypadku miało naruszać zawarte porozumienie. Nawet więc przy interpretacji przedstawionej w apelacji nie mogło dojść do naruszenia art. 10 prawa wekslowego w zw. z art. 118 k.c.

Nadmienić ponadto trzeba, że doszło do oceny zarzutów pozwanych opartych na stosunku podstawowym, stąd nie mogło dojść do naruszenia art. 17 prawa wekslowego. Sąd Okręgowy natomiast uznał te zarzuty za niezasadne. Podkreślanie charakteru roszczenia wekslowego w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wynikało z zarzutów procesowych powołujących się na prekluzję procesową. Wierzyciel, którego wierzytelność została zabezpieczona wekslem gwarancyjnym, uzyskuje możliwość wyboru, czy skorzystać z uprzywilejowanej procesowej drogi dochodzenia roszczeń wekslowych, gdzie wystarczające jest co do zasady powołanie się jedynie na treść weksła (art. 485 § 2 k.p.c.), czy wytoczyć powództwo oparte na stosunku podstawowym. Domagając się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z powołaniem na weksel, strona powodowa nie miała obowiązku przedstawiania wszystkich twierdzeń i zgłaszania dowodów dotyczących istnienia długu wynikającego ze stosunku podstawowego. To odwrotnie w takiej sytuacji, to pozwana obowiązana była podnieść zarzuty (obiektywne i subiektywne) w oparciu o art. 10 Prawa wekslowego, gdyż wystawienie weksła wzmacnia pozycję wierzyciela. Ciężar dowodu nieprawidłowego wypełnienia weksła spoczywa wówczas na dłużniku wekslowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018

r. IV CSK 267/17 LEX nr 2539871). Zarzuty dotyczące wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z deklaracją mógł podnosić także avalista.

Dopiero więc po zgłoszeniu takich zarzutów zawartych w odpowiedzi na pozew strona powodowa mogła się do nich odnieść, zgłaszając dodatkowe twierdzenia i wnioski dowodowe. Złożenie więc przez stronę powodową pisma z dnia 26 kwietnia 2018r. (k 142) nie naruszało norm procesowych. Należy podkreślić, że przepisy procesowe nie nakładają na powoda obowiązku przewidywania hipotetycznych sposobów obrony strony przeciwnej i zgłaszania na etapie wniesienia pozwu dowodów "na wszelki wypadek" (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2015 r. I CSK 928/14 LEX nr 1973553). Niezależnie od tego apelujący, powołując się na art. 207§6 k.p.c. (mający zastosowanie w sprawie na podstawie art. 11 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2019 r. poz. 1469) pomijają, że przepis ten dopuszcza nawet uwzględnienie spóźnionych dowodów, jeżeli nie spowoduje to zwłoki w rozpoznaniu sprawy. W tym zaś przypadku dopuszczenie dowodów z dokumentów załączonych do pisma z dnia 26 kwietnia 2018r nie spowodowało żadnej przewłoki postępowania. Dopuszczenie więc dowodów przez Sąd Okręgowy było w pełni prawidłowe.

Umowa, aneksy oraz deklaracja wekslowa jak i podpisanie weksla jednoznacznie i spójnie potwierdzają zaciągnięcie zobowiązania kredytowego przez K. W.. Dokumenty potwierdzają także, że gwarancję spłaty zobowiązania pieniężnego, którego termin spłaty był przesuwany, stanowiły weksle on blanco. Niewątpliwie w sytuacji, gdy w datach wymagalności istniały niewielkie środki umożliwiające spłatę należności, wysokość zadłużenia musiała ulegać zmianie, w zależności od pobierania przez pozwaną środków z rachunku. Jeżeli jednak wysokość wierzytelności była niższa niż wskazano to w treści weksla lub też jeżeli doszło do całkowitego wygaśnięcia tego długu, to tę okoliczność powinien wykazać dłużnik wekslowy i avalista. W sytuacji bowiem dowodów wskazujących na powstanie długu, a przede wszystkim istnienia weksla, ciężar dowodu wygaśnięcia zobowiązania spoczywa na dłużniku. Przepisy art. 6 k.c. i 232 k.p.c. nie zostały więc naruszone. Powództwo w tym przypadku zostało skierowane przeciwko pozwanej jako wystawcy weksla i jednocześnie dłużnikowi ze stosunku podstawowego.

Pozwany zaś jako poręczyciel wekslowy odpowiada solidarnie z pozwaną za cały dług tego wystawcy wynikający ze stosunku podstawowego (art. 47 prawa wekslowego w zw. z art. 366 k.c.). Podzielając więc powołane przez Sąd Okręgowy podstawy uwzględnienia powództwa, Sąd Apelacyjny uznał apelację za niezasadną. W części, a to w zakresie zaskarżenia wynagrodzenia kuratora należnego od Skarbu Państwa, apelacja ta jest jednak niedopuszczalna. Kurator nie wniósł zażalenia, lecz orzeczenie w tej części zaskarżono apelacją złożoną imieniem pozwanych. W odniesieniu do zaskarżenia wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu w orzecznictwie jednolicie, przyjmowano, że zażalenie na koszty zastępstwa z urzędu przyznane od Skarbu Państwa może być wniesione jedynie przez pełnomocnika. Sama strona, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, nie ma natomiast interesu prawnego w zaskarżeniu tego postanowienia, które nie narusza w żaden sposób jej sfery prawnej (por. uzasadnienie uchwał Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2009 r., III CZP 36/09 OSNC 2010/2/24 i z dnia 8 marca 2012 r., III CZP 2/12 OSNC 2012/10/115). Powyższe ma zastosowanie do wynagrodzenia kuratora, jeżeli wynagrodzenie to przyznawane jest od Skarbu Państwa i nie wpływa na zakres obciążenia kosztami pozwanych. Czyni to apelację pozwanych w tej części niedopuszczalną. Z tej przyczyny apelację, w części w jakiej dotyczy ona pkt II wyroku, odrzucono na podstawie art. 373 k.p.c. Do wniesienia środka zaskarżenia konieczne jest bowiem posiadanie legitymacji przez osobę, która taki środek zaskarżenia wnosi. Skutkiem braku interesu pozwanych w zaskarżeniu, jest częściowe odrzucenie tego środka odwoławczego. Należy przy tym zauważyć, że potraktowanie środka odwoławczego jako zażalenia kuratora musiało także powodować jego odrzucenie, jako spóźnionego. W pozostałej części apelację oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

Odnosząc się jednak do podniesionych przez pozwanych zarzutów w kwestii wynagrodzenia kuratora, Sąd Apelacyjny ubocznie wyjaśnia, że sprawa została wszczęta przed dniem wejścia w życie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U.2018.536). W związku z powyższym z uwagi na treść §3 tego rozporządzenia, na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego miał zastosowanie powołany przez Sąd Okręgowy przepis §1rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla

strony w sprawie cywilnej (Dz. U. poz. 1476). Porządkując kwestię podstaw prawnych określenia wynagrodzenia należnego kuratorowi należy zauważyć, że Sąd w tym przypadku przyznawał wynagrodzenie kuratorowi od Skarbu Państwa. Jakkolwiek w sytuacji ponoszenia kosztów działania kuratora przez Skarb Państwa być może bardziej racjonalne byłoby odwołanie się w rozporządzeniu dotyczącym wynagrodzenia kuratorów, do przepisów określających koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata /lub radcę prawnego/ z urzędu, jednak rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013r. nie odwołuje się wyraźnie do zasad ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W chwili wprowadzenia tych przepisów obowiązywały jednak inne zasady wynagradzania pełnomocników tj przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461 oraz z 2015 r. poz. 616 i 1079). Zmiana regulacji wynagrodzenia adwokata z wyboru względem adwokata z urzędu zrodziła wątpliwości, które przepisy dotyczące wynagrodzenia pełnomocników powinny zostać zastosowane jako podstawa określenia wynagrodzenia kuratora. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw do zastosowania w tym względzie obowiązującego w dacie wszczęcia tej sprawy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1805), albowiem podstawę wydania tego rozporządzenia stanowił art. 22³ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych. Zwrócić zaś należy uwagę, że wykładnia systemowa oparta na brzmieniu późniejszego §1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej wskazuje na konieczność odwoływania się do przepisów dotyczących wynagrodzenia radcy prawnego wydanych na podstawie art. 22⁵ ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138). Wskazuje to na konieczność określenia w tej sprawie wynagrodzenia kuratora reprezentującego pozwanych, będącego radcą prawnym, przy zastosowaniu powołanego uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i także w treści apelacji §2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych według obowiązującego w dacie wszczęcia postępowania (Dz. U. Dz.U.2015.1804). Wzmacnia tę argumentację okoliczność, że z zasady wydatki związane z udziałem w sprawie kuratora powinny być wypłacane z zaliczki pobranej od strony, dla której kurator został ustanowiony, a gdyby to nie było możliwe – od strony, której swym wnioskiem lub swą czynnością spowodowała ustanowienie kuratora. Z zasady więc wynagrodzenie kuratora powinno być określane przy zastosowaniu przepisów określających sposób rozliczenia kosztów między stronami procesu, a nie według przepisów określających ponoszenie kosztów finansowanych z budżetu.

Mimo, że powołany wyżej §2 pkt 6 Rozporządzenia z dnia 22 października 2015r. określa kwotę 7200zł jako stawkę minimalnego wynagrodzenia radcy prawnego, to jednak apelujący pomijają, że zgodnie z Rozporządzeniem z dnia 13 listopada 2013 r., w przypadku gdy kuratorem jest radca prawny, wynagrodzenie takiego kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej, nie mogło przekraczać stawek minimalnych przewidzianych przepisami określającymi opłaty za czynności radców prawnych. Wynagrodzenie minimalne wynikające z rozporządzenia dotyczącego opłat za czynności radcy prawnego było więc jednocześnie wynagrodzeniem maksymalnym kuratora. Powoduje to, że wynagrodzenie przyznawane kuratorowi mogło być więc ipso iure niższe niż stawka minimalna radcy prawnego, nawet jeżeli kuratorem był radca prawny. Sąd Okręgowy przyjmując za adekwatne wynagrodzenie na poziomie 3600 netto nie mógł więc naruszyć §2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Można dodatkowo zauważyć, że także w aktualnym uregulowaniu kurator, który jest radca prawny powinien otrzymać wynagrodzenia w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności radców prawnych, a więc również poniżej stawki minimalnej. Do innych wniosków może jednak prowadzić ocena niekonstytucyjności uregulowania pozwalającego na przyznanie profesjonalnym kuratorom wynagrodzenia niższego, niż gdyby reprezentowali oni stronę na podstawie pełnomocnictwa, z wyboru. Można bowiem przyjąć analogię wykładni z zaprezentowaną w wyroku TK z dnia 23 kwietnia 2020r. dotycząca § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, wskazującą na brak podstaw do obniżenia pełnomocnikom profesjonalnym wynagrodzenia, które otrzymaliby, gdyby występowali w

sprawie jako pełnomocnicy z wyboru. Dokonując podobnej wykładni celowościowej §1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013r. można przyjąć, że brak jest podstaw zróżnicowania wynagrodzenia radców prawnych reprezentujących stronę jako kurator, względem wynagrodzenia radcy prawnego świadczącego pomoc prawną jako pełnomocnik z wyboru. W obu bowiem wypadkach chodzi o działanie w charakterze przedstawiciela i zakres czynności w ramach reprezentacji strony jest bardzo podobny. Rola kuratora jest dodatkowo większa, albowiem zwiększa jego nakład pracy konieczność poszukiwania osób reprezentowanych. Z uwagi jednak na odrzucenie apelacji w części dotyczącej punktu II zaskarżonego wyroku zaprezentowana wykładnia ma jednak tylko znaczenie dla przyznania wynagrodzenia kuratora na etapie postępowania apelacyjnego. Kierując się treścią Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U.2018.536) i wysokością stawki określonej w § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 t.j.), Sąd drugiej instancji uznał za adekwatne wynagrodzenie kuratora w kwocie 4.050 zł z podatkiem od towarów i usług (a więc brutto) i przyznał także zwrot wydatków zgłoszony w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 75,86zł. O kosztach postępowania apelacyjnego zasądzonych na rzecz strony powodowej orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 t.j.).

SSO Izabella Dyka SSA Sławomir Jamróg SSA Paweł Rygiel